

Kā izprast, vai būvniekam PVN piemērojams apgrieztā vai parastā kārtībā?

2018-09-06

Sabīne Vuškāne, ZAB "COBALT", nodokļu konsultāciju vadītāja

Esam būvniecības uzņēmums, pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksātājs, kas būvē ceļus un veic meliorācijas darbus. Klienti (arī PVN maksātāji) no mums iegādājas melnzemi vai frēzētu asfaltu un parasti to iestrādā ceļu būvē vai laukumos pie būvēm, vai izmanto apzaļumošanai. Sakiet, lūdzu, kā piemērot PVN - vispārīgā kārtībā 21% likmi vai Pievienotās vērtības nodokļa likuma (PVN likums) [142.pantā](#) noteiktajā apgrieztās maksāšanas kārtībā?

Lai noteiktu tiesības piemērot PVN īpašajā - apgrieztajā kārtībā, jāveic PVN likuma normu un skaidrojumu analīze.

PVN likuma [142.panta](#) 8.daļa nosaka, ka "būvizrādājumu piegāde ir ikviena iestrādāšanai būvē paredzēta izstrādājuma un rūpnieciski izgatavotas konstrukcijas piegāde".

Vadoties no šīs PVN likuma normas, Valsts ieņēmumu dienests (VID) arī savos metodiskajos materiālos paskaidro, ka apgrieztā PVN maksāšanas kārtība ir attiecināma uz ikvienu iestrādāšanai būvē paredzēto izstrādājumu vai rūpnieciski izgatavotu konstrukciju.

Proti, atbilstoši VID metodiskajiem norādījumiem ar 01.01.2018. apgrieztu PVN maksāšanas kārtību piemēro visām būvizrādājumu piegādēm, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

- preces kategorija atbilst jēdzianam "būvizrādājums";
- būvizrādājumi tiek piegādāti iekšzēmē, un būvizrādājumu piegādātājs un saņēmējs ir reģistrēti iekšzemes PVN maksātāji.

Ekonomikas ministrija (EM), Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC) un VID ir devuši norādījumus un konsultācijas, kā izvērtēt konkrētu izstrādājumu atbilstību būvizrādājuma definīcijai.

Proti, ražotājam pirms izstrādājuma/preces laišanas tirgū ir pienākums noteikt tā paredzēto izmantojumu/lietošanu. Uz būvizrādājumiem attiecināmās prasības ir iedalāmas 3 grupās:

- 1.grupa – būvizrādājumi, uz kuriem ir attiecināmas Eiropas Parlamenta un Padomes [Regulas Nr.305/2011](#), ar ko nosaka saskaņotus būvizrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK (Regula 305/2011), prasības. Šī regula ir attiecināma uz būvizrādājumiem, kuriem ir piemērojamas saskaņotās tehniskās specifikācijas, tas ir, saskaņotie standarti vai Eiropas novērtējuma dokumenti;
- 2.grupa – būvizrādājumi, uz kuriem ir attiecināmi Latvijas valsts standarti (LVS 203-2:20056, LVS 156-1:20097, LVS 191-1:20128);
- 3.grupa – būvizrādājumi, uz kuriem nav attiecināmas saskaņoto standartu, Eiropas novērtējuma dokumentu vai iepriekš minēto Latvijas valsts standartu prasības. Prasības šiem būvizrādājumiem ir noteiktas [Ministru kabineta noteikumos Nr.156](#) "Būvizrādājumu tirgus uzraudzības kārtība".

Tāpat atsevišķu būvizrādājumu piemērus var noteikt, vadoties pēc Regulas 305/2011 IV.pielikuma. Šajā pielikumā ir ietvertas 35 izstrādājumu jomas, kas ir uzskaitītas arī VID metodiskā materiāla 1.pielikumā "Preču kategorijas būvizrādājumu noteikšanai" (publicēts "iFinances", 08.12.2017.).

Tāpat preces (gan no iepriekšminētajām 35 jomām, gan citas), kuras atbilst būvizrādājumu definīcijai, ir ietvertas [Padomes Regulas \(EEK\) Nr.2658/87](#) par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu 1.pielikumā un tās grozījumos.

Saskaņā ar Būvniecības likuma [1.panta](#) 11.punktu būvizrādājums ir ikviens iestrādāšanai būvē paredzēts izstrādājums vai rūpnieciski izgatavota konstrukcija. Savukārt Būvniecības likuma [10.panta](#) 1.daļā noteikts, ka būvizrādājumus atļauts piedāvāt Latvijas tirgū, kā arī stacionāri iebūvēt būvēs, ja tie ir derīgi paredzētajam izmantojumam, nodrošina būvei izvirzīto būtisko prasību izpildi un atbilst būvniecību regulējošu normatīvo aktu prasībām. Būvniecības likumā noteiktā definīcija ir noteikta plaša, lai aptvertu visus iespējamus riskus saistībā ar būvē iestrādājumiem izstrādājumiem, līdz ar to ne vienmēr viennozīmīgi interpretējama.

09.05.2018. EM, PTAC un VID izdeva papildu skaidrojumu par to, kā izvērtējami izstrādājumi šaubu gadījumā. Proti, šīs institūcijas lūdzu preču piegādātājus izvērtēt:

- vai izstrādājums ir paredzēts iestrādāšanai būvēvai tās daļā (iebūvējot, iemūrējot, pieskrūvējot, piemetinot, pielīmējot) un,
- vai izstrādājums ietekmē kādu no Būvniecības likuma [9.pantā](#) noteiktajām būtiskām būvei izvirzāmām prasībām (mehāniskā stiprība un stabilitāte, ugunsdrošība, vides aizsardzība un higiēna, tai skaitā nekaitīgums, lietošanas drošība un vides pieejamība, akustika (aizsardzība pret trokšņiem), energoefektivitāte, ilgtspējīga dabas resursu izmantošana).

Ja ir izpildīti abinosacījumi, izstrādājums uzskatāms par būvizrādājumu.

Attiecīgi,

- ja melnzeme un frēzētais asfalts atbilst būvizrādājuma definīcijai (proti, tie tiek izmantoti ceļu būvē mehāniskās stiprības un stabilitātes nodrošināšanai atbilstoši Būvniecības likuma [9.pantam](#)) un,
- tie tiek piegādāti ar PVN aplikamām personām, ar kurām norēķins notiek bezskaidras naudas veidā,

šo preču piegādēm ir piemērojama PVN likuma [142.panta](#) 9.daļā minētā apgrieztā PVN maksāšanas kārtība.

Ja savukārt, piemēram, melnzemes piegāde paredzēta apzaļumošanai (proti, netiek iestrādāta būvē un neietekmē būvei izvirzītās prasības kā mehāniskā stiprība un stabilitāte, ugunsdrošība, vides aizsardzība un higiēna, tai skaitā nekaitīgums, lietošanas drošība un vides pieejamība, akustika (aizsardzība pret trokšņiem), energoefektivitāte, ilgtspējīga dabas resursu izmantošana), īpašā kārtība šādai piegādei nav piemērojama, un PVN aprēķināms vispārīgajā kārtībā.